

חייל בוחן את הגלשון, 1987; צילום: עופר ארביב

כשהותקף או בפחד שאחז בו, שכן אלה תופעות טבעיות שהן נחלתו של כל חייל שנקלע למצב דומה. החרפה נעוצה בכך שבהיותו בתפקיד זקיף בשער המחנה, נשקו בידו ומחסניות טעונות בחגורו, לא ניסה כלל להתמודד עם המצב שאליה נקלע: לטעון את נשקו, ליישם את תרגולת הקרב שאותה למד, או לנסות להזעיק את חבריו או מפקדיו כדי שיבואו לעזרתו. למרות חששו מן הסכנה שבפניה ניצב, חובתו הייתה לפעול. בנוסו על נפשו הפקיר את משמרתו ואפשר למחבל להיכנס באין מפריע לתחומי המחנה ולרצוח חמישה חיילים - חבריו. בפסק הדין נקבע כי השירות הצבאי כרוך מעצם טיבו ומהותו בסיכונים שונים, ואך טבעי הוא שחייל יחשוש ויפחד מפני סיכונים אלה. אולם אין בחשש זה כדי להצדיק את אי-מילוי של המשימות שהוטלו עליו כל עוד אפשר לבצען, אפילו אם יהא עליו להקריב את חייו; כך עולה משבועת האמונים של כל חייל לצה"ל. מלוחם מצופה להתגבר על פחדיו ולהילחם כנדרש ממנו. משכך, נדחה ערעורו של טור' אלמוג על הכרעת הדין. בית הדין חתם את דבריו באמירה על המצופה מחיילי צה"ל:

"השבת מלחמה זו התנהגות בסיסית לה אנו מצפים מכל נושא נשק שהוכשר לכך [...] מי שנוהג במורכך לב ומעייניו לו עצמו בלבד, בבחינת ואני את נפשי הצלתי, פוגע בנורמת ההתנהגות אשר עוצבה בקורבנם של רבים וסטייה מנורמה זו חייבת להיענש בחומרה הראויה כדי למנוע סדקים ובקיעים".

אשר לערעור על חומרת העונש, השופטים הבהירו כי על אף היבטי החומרה שבפרשה, בית הדין הצבאי המחוזי לא מיצה את הדין עם טור' אלמוג. ניתן משקל להיותו של המקרה נדיר, לנסיבותיו, למחדלים ולליקויים שהתגלו לאחר האירוע וכן לחלקם של מעורבים נוספים בפרשה - ובראי שיקולים אלה הותר בית הדין הצבאי לערעורים על כנו את העונש שנקבע.

מ/ר/503/87 התובע הצבאי נ' טוראי אלמוג (1988)
 אב"ד: אל"ם גורפינקל; שופטים: אל"ם גבעתי, רס"ן צור

ע/42/88 טוראי אלמוג נ' התובע הצבאי הראשי;
 פסק הדין ניתן ביום 3 ביולי 1988; אב"ד: האלוף פרחי, נשיא בית הדין;
 שופטים: תא"ל בן-חנן, אל"ם רביד

"ליל הגלשונים"

ב-25 בנובמבר 1987 בשעות הלילה יצאו מלבנון בדרך האוויר, באמצעות גלשונים, שני מחבלים שהשתייכו לארגון החזית העממית לשחרור פלסטין. האחד נחת בעומק רצועת הביטחון, בשטח לבנון, כ-300 מטרים מהגבול עם ישראל; כוחות צה"ל זיהו אותו, ירו בו והרגו אותו. המחבל האחר נחת מדרום-מערב למנחת המסוקים במחנה "גיבור", המחנה שבו שכנה מפקדת חטיבת הנח"ל. הוא נע ברגל לעבר כביש קריית שמונה-חורשת טל, ירה לעבר כלי רכב צבאי שחלף בכביש ופגע ביושבים בו - הרג קצין צה"ל ופצע חיילת. הוא המשיך לנוע לעבר המחנה, והצליח לחדור אליו בעודו יורה מנשקו ומשליך רימוני יד. במקום התפתחו חילופי ירי, ומהם נהרגו קצין וארבעה חיילים מפלוגת הקשר של החטיבה. שמונה חיילים נוספים נפצעו. בסופו של דבר נורה המחבל למוות בידי אחד החיילים.

בעת האירוע שימש טור' אלמוג בתפקיד זקיף בשער מחנה "גיבור". כשחדר המחבל למרחב האווירי של מדינת ישראל עמד טור' אלמוג על משמרתו. בדיעבד התברר כי בניגוד לנדרש, לא היו במקום זקיפים נוספים מלבדו; הוא לא קיבל כל הוראה או אזהרה בדבר האפשרות שמחבלים יחדרו לשטח ישראל, ואף לא הובא לידיעתו דבר הגברת הכוננות באזור. עוד התברר כי נשקו של טור' אלמוג היה נצור ולא טעון, אך באפודו היו כמה מחסניות טעונות בכדורים. השעה הייתה שעת חשכה אך סביב המחנה דלקה תאורה, והיא האירה גם את ביתן הזקיף.

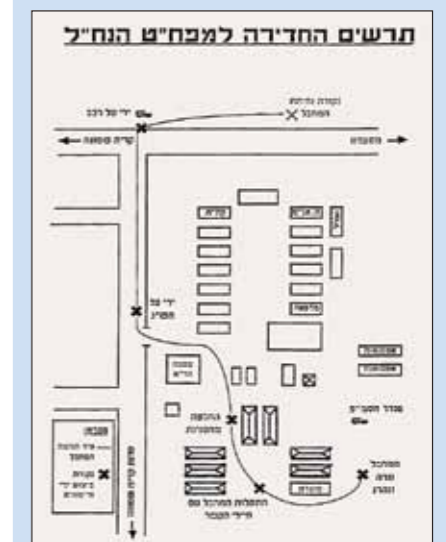
טור' אלמוג שמע את צרור היריות שירה המחבל לעבר כלי הרכב הצבאי וראה שכלי הרכב נע לאחור. כעבור כמה דקות נשמע צרור יריות נוסף, ורימון התפוצץ בקרבת המקום שבו שהה. טור' אלמוג נמלט מן המקום ורץ לתוך שטח המאהל; משם המשיך במנוסתו עד שעזב את תחום המחנה והגיע לכביש הראשי. הוא לא נקט כל פעולה, כגון טעינת נשקו והפעלתו, ולא עשה דבר כדי להזהיר את החיילים האחרים שהיו במחנה מפני הסכנה הצפויה להם מחדירת מחבל חמוש לשטח המחנה.

בעקבות הפרשה הועמדו לדין בבית הדין הצבאי של מחוז מרכז טור' אלמוג וסרן בן אליעזר, קצין האג"ם של הבסיס. משפטו של סרן בן אליעזר הופרד; הוא הורשע בעבירה של התרשלות בשל כשלים שנמצאו בשגרת האבטחה בבסיס, אך ללא קשר לתוצאות הטרטיות של המקרה, ונידון להורדה לדרגת סג"ם ולמאסר על תנאי.

בכתב האישום שהוגש נגד טור' אלמוג יוחסו לו שתי עבירות: **התנהגות מחפירה בקשר לפעולות צבאיות**, על כי נטש באופן מחפיר מקום שהגנתו הופקדה בידיו, גילה מורכך לב נוכח פני האויב ופעל בניגוד לנורמות הלחימה של צה"ל; ו**נטישת משמרת**, על שעזב את משמרתו לפני שהוחלף כדין והתנהג באופן שמנע ממנו למלא את התפקיד שלשמו הועמד כזקיף. בבית הדין הצבאי המחוזי הורשע טור' אלמוג בעבירות אשר יוחסו לו, והוטלו עליו שנתיים מאסר בפועל ושנה מאסר על תנאי למשך שנתיים.

טור' אלמוג ערער על הרשעתו. טענותיו נגעו בעיקר למחדלים ולליקויים שנבעו מאי-קיום ההוראות הנוגעות לאבטחת האזור והמחנה על ידי אחרים. נטען כי בהיותו זקיף יחיד הוא נקלע למצב קשה ביותר, ולפיכך אין לראותו כמי שנהג באורח מחפיר, אלא כמי שנהג על פי אמות המידה של חייל סביר. לטענתו, כל התנהגות אחרת הייתה גורמת לו להקריב את חייו שלא לצורך, שכן לא היה ביכולתו למנוע את חדירת המחבל למחנה.

בית הדין הצבאי לערעורים אימץ את קביעות בית הדין הצבאי המחוזי בדבר מחדלים וליקויים לא מעטים של נושאי תפקידים שונים בבסיס - מפקדים וחיילים - אשר לא מילאו הוראות שונות, אולם הבהיר כי כשם שאין לזקוף לחובתו של טור' אלמוג את מחדליהם של האחרים - אין גם לזקפם לזכותו או לראות בהם עילה נאותה לפוטרו מאחריות. השופטים הדגישו כי התנהגותו של טור' אלמוג סתה מכל אמת התנהגות מקובלת המצופה מחייל שנתוניו זהים לשלו, וככזו - היא מחפירה. נקבע כי החרפה אינה בהפתעה שאליה נקלע

תרשים החדירה למפקדת חטיבת הנח"ל בליל הגלשונים, מתוך אתר ארכיון צה"ל

בית הדין פותח דלתותיו במשפט הש.ג. מליל הגילשונים

מתוך כתבה בעיתון מעריב, 9 בפברואר 1988